

Kullet er Ukraines livsline

Trods krigen i Østukraine fortsætter arbejdet i størstedelen af de 60 kulminer i de separatistkontrollerede områder. Uformelle aftaler med Ukraines sværindustri menes at være en del af svaret på, hvorfor de for regionen så livsvigtige miner ikke for længst er gået konkurs. Men krigens rystelser truer stadig folket i skakten

Af Jens Malling, Donetsk

»Det var lige blevet fyraften, og jeg stod under bruseren. Jeg hørte et voldsomt brag og klirren. Trykket fra granaten blæste ruderne ind. Da jeg kom ud i omklædningsrummet, lå der glasskår i mine sko,« siger Andrej Kopejka og fortsætter:

»Jeg skyndte mig over til kontrolrummet, hvor kollegerne havde gemt

sig under bordene. Ingen havde givet os besked om, at et angreb var under opsejling.«

En pandelampe er monteret på hans plastikhjelm, hvor kulstøvet ser ud til at være groet fast. Kopejka ler afvæbnende som for at ryste oplevelsen af sig og tager et sug af sin cigaret. 22 af sine 41 år har han allerede arbejdet her i Kirov-minen uden for Donetsk. Som sådan er han vant til lidt af hvert: Månedlang tilbageholdelse af løn, forældet

udstyr samt farerne ved at begive sig de mange hundrede meter ned under jorden, hvor gasekspllosioner og sammenstyrtninger truer. Kulminerne i Donbass er berygnet for deres hyppige dødsulykker. Kampene mellem prorussiske separatister og ukrainske regeringsstyrker skaber et ekstra faremoment. Krigen er netop gået ind i sit tredje år. Som Kopejka oplevede, risikerer de mange tusinde minearbejdere i regionen at blive beskudt, mens de udfører deres job. Flere steder på minens område over jorden vidner murbrokker, glasskår og ødelagte facader om granatnedslagene. Ved dagligt at sætte livet på spil i Kirov-minen tjener Andrej Kopejka cirka 15.000 rubler om måneden. Det svarer til omkring 1.500 kroner.

»Hvis beløbet bliver udbetalt, rækker det mere eller mindre til at føre et normalt liv,« siger han, idet han

hentyder til, at de nye myndigheder i Folkerepublikken Donetsk ofte undlader at udbetale pengene til tiden. Det samme gjaldt, da regeringen i Kijev kontrollerede området.

60 ud af i alt 95 miner i Ukraine befinder sig på separatisternes relativt lille territorium i den sydøstlige del af landet. Kirov-minen er en af dem. Med udråbelsen af folkerepublikkerne Donetsk og Lugansk i foråret 2014 overtog de nye magthavere ansvaret for den for regionen livsvigtige industri. Dermed påtog separatistlederne sig også den utaknemmelige opgave at prøve at sikre beskæftigelsen for en stor del af de op mod 450.000 arbejdere, der inden krigen prøvede at tjene til livet i skakterne eller relaterede erhverv.

Minesjakkene går en højst usikker fremtid i møde. Inden krigen blev industrien holdt i live af store subsidier fra den ukrainske stat. Kriti-

kere peger på, at udvindingen af kul i Donbass-regionen ikke er rentabel. Dertil kommer truslen om lukninger, fordi minerne befinder sig på eller i umiddelbar nærhed af frontlinjen. Blandt andet måtte alle miner i byerne Gorlovka og Jenakijevo lukke – 11 i alt.

»Jeg tror ikke, vi bliver nødt til at lukke her. Hvis bare ikke politikerne kommer på tværs, kan vi forhåbentligt arbejde videre,« siger Andrej Kopejka og smider cigaretstumpen.

Kollegernes ansigter er endnu renskurede, men kulstøvet omkring øjenlågene kan aldrig vaskes helt væk. Mørke rande sidder som mascara i de ellers barske, maskuline ansigter. Sammen med resten af sit sjak går Kopejka over jernbanesveller og mellem godsvogne for at komme hen til minens indgang og begynde arbejdsdagen. Heroppe fra rangerterrænet fragtes kullet

22 af sine 41 år har Andrej Kopejka allerede arbejdet i Kirovminen uden for Donetsk. Kulminerne i Donbass er berygtet for deres hyppige dødsulykker, og kampene mellem prorussiske separatister og ukrainske regeringsstyrker skaber et ekstra faremoment. Foto: Jens Malling

væk. I en 45 graders vinkel forsvinder et lille skinnefartøj ned i dybet med eftermiddagens holdskifte. Enkelte pandelamper stråler i mørket som kolde stjerner.

Uformelle aftaler

Midt i de kaotiske tilstande som krigen medfører, er det Folkerepublikken Donetsk's Energiministerium, der aftager produktionen og står for den videre distribution.

»Ministeriet bestemmer, hvor kul skal sælges, eller om vi selv skal bruge det. Kul fra vores skakt, bliver brugt til at lave strøm i et varmekraftværk her i DNR,« forklarer direktør Aleksej Stulin, der står i spidsen for Kirov-minens 1.500 ansatte, idet han benytter forkortelsen for den nye statsdannelse.

»Vores arbejde gør, at vi har elektricitet i republikken,« uddyber Stulin, der ikke ønsker at udtale sig om eventuel eksport af DNR-kul:

»Det er ikke mit bord.«

Da der pludselig opstod en frontlinje midt ned gennem den tungt industrialiserede region – som også udgør DNR's vestlige grænse – forstyrrede det hele produktionskredsløbet i Østukraine. Blandt andet skiller fronten ofte leverandører af råstoffer fra de store stålkombinater, der bruger kul i deres ovne.

Derfor peger flere iagttagere på, at uformelle aftaler eksisterer, der gør det muligt for krigens parter at handle med hinanden, så en total nedsmeltning af økonomien undgås. En rapport fra nonprofitorganisationen Donetsk Informationsinstitut fra maj 2016 konkluderer, at »en stor del af sværindustrien (eksempelvis kul), der findes på de besatte territorier, ganske enkelt ikke kan eksistere uden det ukrainske marked.«

Rapportens konklusion kan være med til at forklare de lange godstog trillende i vestlig retning og toppet med den sorte substans, som af og til møder en på DNR's territorium.

Proletarslottet

»Krig medfører ødelæggelse, og det har vi allerede haft meget af i vores mine. Ødelæggelserne betyder, at vi må afsætte ressourcer til at udbedre skaderne – penge, som vi kunne have brugt til at udbetale løn eller investere i nyt materiel. Derfor har krigen alvorlige konsekvenser for vores arbejdes velfærd,« siger Aleksej Stulin.

Hovedbygningen, hvor direktørens skrivebord står, fremstår som en slags proletarpalads. I et hjørne kræver tunge faner med guldrand og klunker respekt. Dygtigt udført træarbejde kommer til sin ret som luksuriøse paneler og gelændere. Slidte, men gedigne parketsildebene pryder gulvet. Ude i gangen forskøner formstøbte, mintgrønne kakler loft og vægge. Interiøret blander neoklassicisme og modernistiske elementer og skaber en særlig sovjetisk æstetik ukendt i Vesteuropa.

'Proletarslottet' over Kirovminen stammer fra 1950'erne – en tid

præget af rumflyvninger og sejrurus efter Anden Verdenskrig, hvor USSR bugnede af selvtillid. Paladsets opførelse udtrykker den vigtighed, som det sovjetiske lederskab tillagde mineindustrien i Donbass. Datidens propaganda skabte en kult omkring det underjordiske slid, fremhævede mændene i minerne som arbejderklassens stolthed og kvitterede ved at give dem høje lønninger samt gode pensioner. De tusindvis af *sjakhtjory* – det russiske ord for minearbejdere – blev hædret for deres råstyrke og anselige bidrag til at opbygge socialismen.

Den ekstravagante indretning på Aleksej Stulins kontor vidner om fordums storhed, da minerne i den ukrainske Sovjetrepublik forsynede varmekraftværker og stålkombinater i store dele af USSR med kul.

Men tiderne skiftede. Nedgang, forfald og arbejdsløshed fulgte i den postsovjetiske periode. I 2001 og 2009 blev Kirovminen ramt af alvorlige dødsulykker. Dengang kom henholdsvis ti og otte minearbejdere ikke op fra skakten. På baggrund af de seneste års voldsomme politiske begivenheder, der sønderrev Ukraine, kæmper Andrej Kopejka og Aleksej Stulin sammen med kollegerne videre for at opretholde deres eksistensgrundlag. Tusindvis af arbejdspladser samt indtjening til den nyudræbte Donetsk Folkerepublik står på spil. Den 41-årige direktør vil ikke udstede nogen garantier for, at Kirovminen kan fortsætte driften under de nuværende omstændigheder.

»Enhver skakt risikerer at lukke på grund af krigen. Der er fare for, at raketangreb ødelægger den fuldstændig. Vores ansatte frygter at blive under jorden for evigt. Så selvfølgelig føler vi os usikre. Vi er fredelige indbyggere, der blot ønsker at arbejde i ro, så vores land blomstrer og udvikler sig,« siger han.

Trods de talrige angreb på Kirovminen har ingen minearbejder endnu mistet livet, mens de udførte deres arbejde.

»Cirka 70 af vores ansatte er taget til fronten for at forsvare vores unge republik mod den ukrainske aggression. Nogle af dem er desværre faldet,« siger Stulin.

For Roman Marjenko er arbejdet i Kirovminen slut for i dag. Et tykt lag snavs dækker ansigtet. En blodansamling lyser højrodt i venstre øje.

»En stensplint ramte uheldigt nede i skakten,« forklarer den 42-årige minearbejder.

Marjenko går hen til skranken og afleverer sit åndedrætsværn til en dame, der lægger det på en hylde mellem hundrede andre.

»Vi ønsker bare at grave kul op og tjene penge til vores familier uden at blive beskudt. Naturligvis har jeg håb: At alt snart bliver normalt igen, og krigen slutter. Alle lider derunder,« siger han.

Der er fare for, at raketangreb ødelægger den fuldstændig. Vores ansatte frygter at blive under jorden for evigt

Aleksej Stulin

Direktør for Kirovminen i Donetsk

EN FILM AF CURRO SANCHEZ
PACO DE LUCÍA
– FLAMENCOENS MESTER

★ ★ ★ ★ ★
"FÆNOMENAL FILM.

ET VERITABELT OVERFLØDIGHEDSHORN
AF FLAMENCOMUSIK. GLÆD JER!"

TORBEN HOLLEUFER, GAFFA

★ ★ ★ ★ ★
"EN UNIK MUSIKALITET ...

ET STÆRKT OG USENTIMENTALT PORTRÆT.
RUMMER SKØNHED OG VILDSKAB,
SÅ HÅRENE PÅ ARMENE REJSER SIG."

IDA RUD NIELSEN, FILMMAGASINET EKKO

PREMIERE I MORGEN